

поведінку і діяльність вихованців через об'єднання зусиль закладу дошкільної освіти і сім'ї й повноцінного використання потенціалу соціуму як активного суб'єкта виховного процесу. Експериментально підтверджено необхідність проведення комплексної, цілеспрямованої соціально-педагогічної роботи з профілактики агресії дітей в ЗДО.

Список використаних джерел

1. Краснова М. В. Система социально-педагогической работы дошкольного образовательного учреждения по профилактике детской агрессии: дис. ... кандидата пед. наук / Краснова М. В. – Владимир, 2009. – 203 с.

Аліна Калюженко

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ – ДЖЕРЕЛО НОРМ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Верховна Рада України від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, виражаючи суверенну волю народу, спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здійсненого українською нацією, усім Українським народом права на самовизначення, дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України, прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та прийдешніми поколіннями, керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням, приймає цю Конституцію – основний Закон України – 28 червня 1996 року на 5 сесії Верховної Ради України 2-го скликання [4, с. 2].

З прийняттям Конституції України розпочався новий етап законодавчого регулювання відносин у сфері соціального забезпечення. Стаття 1 Конституції України проголошує Україну незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою. Україна, як соціально орієнтована держава змушена визнавати соціальні права і виконувати свою соціальну функцію, а саме створити юридичний механізм забезпечення закріплених прав людини. Тому з'ясування конституційних основ законодавства про соціальне забезпечення є актуальним для нинішньої системи права.

Основну роль у системі джерел права соціального забезпечення посідає Конституція України як основний Закон нашої держави. Як відомо, Україна, розвиваючи досвід інших держав, вибудовує національну систему

джерел права на основі Конституції – основного закону, який закріплює політико-правові основи взаємовідносин суспільства, держави та особи [2, с. 56].

У юридичній літературі підкреслюється, що Основний Закон країни розглядається із соціальної, політичної та юридичної позицій: із соціальної – як прояв громадської злагоди, волі всіх членів українського суспільства, своєрідний договір, що створює засади державної стабільності, розвитку і становлення кожного індивіда; із політичної – як підґрунтя здійснення державної влади, її функціонування згідно з принципом поділу єдиної державної влади на гілки; із юридичної – як нормативно-правовий акт, що має вищу юридичну силу й безпосередньо регулює суспільні відносини в різних сферах життя держави, закріплює підвалини правової системи.

Конституцію України як нормативно-правовий акт, що регулює відносини соціального забезпечення, досліджувало чимало науковців, зокрема Н. Б. Болотіна, В. Я. Буряк, С. В. Кобернюк, В. О. Оніщенко, П. Д. Пилипенко, С. М. Прилипко та ін. [8, с. 23].

Основною метою статті є аналіз Конституції України, як джерело норм права соціального забезпечення.

Фундаментальність Конституції України по відношенню до системи джерел права соціального забезпечення засвідчує те, що у ній визначено основні соціальні права людини та гарантії їх реалізації. Слід зазначити, що вони відповідають міжнародним стандартам з прав людини [1, с. 143].

Так, як Конституція України посідає найвище місце в національній правовій системі – її положення є первинними і основоположними. За словами В. О. Оніщенка, якщо уявити правові акти, які діють у державі у вигляді певного організованого і взаємопов'язаного цілого, системи, єдиного комплексу, то Конституція – це основа, стрижень і одночасно вершина всього права, фундамент його розвитку [6, с. 131].

С. М. Прилипко узагальнив, що право на соціальне забезпечення – це визнане Конституцією України, міжнародним співтовариством і гарантоване державою Україна право людини на отримання соціальної допомоги та підтримки, задоволення фізіологічних, соціальних і духовних потреб в обсязі, необхідному для гідного життя, у тих випадках, якщо у зв'язку з впливом соціального ризику громадянин з не залежних від нього причин не має джерел та засобів існування [7, с. 9].

Конституція України складається з XV розділів та 161 статті, даний документ містить низку статей, які безпосередньо присвячені соціальному захисту, а також низку статей, які містять положення, що виступають гарантіями здійснення громадянами їх прав у сфері соціального забезпечення, а саме: положення Основного Закону України пронизують соціальні пріоритети розвитку суспільства і держави. Норми Конституції

України (ст. 1), визнаючи Україну демократичну, соціальну та правову державу, вказують на глибинність та фундаментальність соціальних чинників у функціонуванні держави та її інституцій. Очевидно, що, насамперед, мова йде про основні соціальні права людини по відношенню до діяльності держави. Із змісту Основного Закону України (ст. 3) слідує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [4, с. 19].

У II розділі «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» стаття 46 Конституції України має ключове значення для розуміння змісту соціального захисту. Адже ця стаття передбачає право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі настання певних соціальних ризиків, а також визначає економічне підґрунтя соціального забезпечення. Так, відповідно до ч. 2 ст. 46 Конституції України право громадян на соціальний захист гарантується загально-обов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення, створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними [4, с. 17].

Крім конституційних положень стосовно соціального забезпечення усіх громадян, фундаментальне значення мають положення, що стосуються соціального захисту окремих категорій осіб. Як приклад можна навести такі положення: сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою (ст. 51), право дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування, на державне утримання та виховання (ст. 52), а також на соціальний захист громадян України, які перебувають на службі в Збройних силах України та інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей (ст. 17) та ін. [4, с. 17–18].

Проаналізувавши юридичну та соціальну літературу, можна зазначити, що Конституція України як основне джерело права соціального забезпечення:

- містить норми права соціального забезпечення;
- має найвищу юридичну силу по відношенню до інших актів законодавства у сфері соціального забезпечення;
- визначає конституційну модель системи джерел права соціального забезпечення;
- визначає конструктивні елементи системи законодавства про соціальне забезпечення;
- визначає концептуальні правові властивості основних джерел права соціального забезпечення;
- визначає право на соціальний захист та інші пов'язані із ним соціальні права людини;
- визначає загальні конституційні гарантії щодо закріплення,

визнання та незмінності системи соціальних прав;

- визначає загальні гарантії щодо здійснення права на соціальний захист та інших пов'язаних із ним соціальних прав;
- окреслює механізми конституційного контролю по відношенню до системи джерел права соціального забезпечення [5, с. 128].

Отже, Конституція України закріплює, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави і, водночас, несе відповідальність перед людиною за свою діяльність. Крім того, у ній визначається, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Таким чином можна констатувати, що Конституція України, по-перше, визначає та окреслює соціальну стратегію розвитку суспільства і держави; по-друге, визначає права та свободи людини основним соціальним орієнтиром по відношенню до держави, органів державної влади, їх посадових осіб; по-третє, визначає соціальні орієнтири розвитку національного законодавства та джерел права.

Список використаних джерел

1. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навч. посіб. / Болотіна Н. Б. – Київ: Знання, 2005. – 615 с.
2. Буряк В. Я. До питання про джерела права соціального забезпечення / Буряк В. Я. // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Львів, 2003. – 368 с.
3. Кобернюк С. В. Джерела права соціального забезпечення України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / С. В. Кобернюк. – Київ, 2014. – 19 с.
4. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – 141 с.
5. Костюк В. Л. Конституційне право на соціальний захист в умовах сьогодення: науково-правовий аспект / В. Л. Костюк. – Публічне право. – 2015. – № 2(18).
6. Оніщенко О. В. Конституція України як основне джерело конституційного права України / Оніщенко О. В. – Київ, 2005. – 215 с.
7. Прилипко С. М. Предмет права соціального забезпечення: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.05 / С. М. Прилипко; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Харків, 2007. – 47 с.
8. Тищенко О. В. Право соціального забезпечення України: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі: монографія / О. В. Тищенко. – Київ: ДП «Прінт сервіс», 2014. – 394 с.